

23.07.21 Nr. 03-01/271

La nr. _____ din _____

Partidul Socialiștilor din Republica Moldova

Prin prezenta, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) vine cu un apel public către dumneavoastră de a contribui, cu eforturi conjugate, la depășirea situației social-economice dificile din țară, creată de pandemie și îmbunătățirea vieții oamenilor, ținând cont de angajamentele asumate în Acordul de asociere RM-UE și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale Agendei 2030 în materie de muncă decentă și protecție socială.

Considerăm că doar prin implementarea unor politici coerente și echilibrate economia țării va putea fi relansată asigurând condiții decente de viață pentru salariații din țară și membrii familiilor acestora.

Criza pandemică, fără precedent, a afectat întreaga țară, crescând vulnerabilitatea populației și diminuând activitatea economică și, cu regret, efectele acesteia încă sînt resimțite, iar întreprinderea unor măsuri urgente este mai necesară ca oricînd în vederea redresării economice și sociale a țării, precum și pentru a construi o prosperitate economică de durată.

În acest context, apreciînd dorința și deplina dedicație pe care o aveți de a îmbunătăți viața în Republica Moldova, facem apel către dumneavoastră de a contribui la relansarea economiei țării și asigurarea muncii decente prin promovarea includerii propunerilor CNSM în Programul de activitate al viitorului Guvern și Planul de acțiuni de implementare al acestuia în vederea sporirii drepturilor și garanțiilor social-economice și de muncă ale salariaților și realizarea acestora.

În speranța că veți da curs solicitării noastre, primiți deosebitul nostru respect.

Anexă: pe 9 file în 1 ex.

Președinte

Oleg BUDZA

PROPUNERILE

Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova pentru Programul de guvernare și Planul de acțiuni de implementare a acestuia în vederea sporirii drepturilor și garanțiilor social-economice și de muncă ale salariaților

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova consideră oportun ca Programul de activitate al noului Guvern să cuprindă un compartiment distinct (capitol/subcapitol), intitulat „Muncă, politici salariale, securitate și sănătate în muncă, protecție socială și dialogul social”.

Concomitent, în mod principal, considerăm necesar ca la elaborarea Programului de activitate al Guvernului și, ulterior la implementarea acestuia, să fie asigurată respectarea prevederilor art. 371 din Acordul de Asociere RM-UE, care stipulează necesitatea menținerii nivelurilor de protecție existente.

În acest context, este inadmisibilă amendarea legislației, oferirea scutirilor sau derogărilor de la aplicarea dispozițiilor legale interne din domeniul mediului ori domeniul muncii sub pretextul dezvoltării mediului de afaceri și a climatului investițional, care conduc la diminuarea nivelului de protecție al salariaților și garanțiilor activității sindicale.

Cu referire la conținutul capitolului/subcapitolului propus, considerăm necesar ca acesta să conțină următoarele domenii de referință:

1. Creșterea economică, crearea locurilor de muncă și calitatea forței de muncă

Dezvoltarea economică urmează a fi realizată prin elaborarea unor politici clare, cu prioritizarea sectoarelor economiei care dispun de sustenabilitate și eficiență economică, pornind de la capacitățile și resursele de dezvoltare necesare interne, precum și reieșind din contextul regional. Dezvoltarea economică urmează să fundamenteze politica socială, menirea căreia este să asigure un nivel de viață decent. Pentru a implementa aceste deziderate considerăm oportun ca în Programul de activitate să fie reflectate următoarele:

1. Asigurarea implementării Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă, în mod special al Obiectivului 8. Muncă decentă și creștere economică;

2. Elaborarea și promovarea politicilor eficiente de susținere a producătorilor autohtoni;

3. Întreprinderea măsurilor de susținere a creării și deschiderii locurilor de muncă, inclusiv în aspect urban-rural, promovarea și susținerea pe larg a deschiderii afacerilor proprii și includerii tinerilor în programe de recalificare și de formare profesională;

4. Corelarea și racordarea cererii și ofertei pe piața muncii finanțarea elaborării standardelor ocupaționale, elaborarea unor curricule de instruire adecvate cerințelor de piață, promovarea învățământului dual ș.a.;

5. Promovarea drepturilor salariaților de a beneficia de formare profesională continuă la locul de muncă, a învățământului profesional dual și a validării competențelor profesionale însușite ne/nonformal pentru sporirea capacității acestora de a fi flexibili și securizați pe piața forței de muncă;

6. Elaborarea și adoptarea unei Strategii naționale de combatere a fenomenului „muncii la negru” și de achitare a salariilor „în plic”, monitorizarea căreia să fie realizată la nivelul prim-ministrului;

7. Neadmiterea diminuării drepturilor și garanțiilor salariaților în întreprinderile de stat care urmează sau ar urma un proces de reformare;

8. Asigurarea prestării serviciilor sociale accesibile și calitative populației și neadmiterea transmiterii serviciilor de importanță vitală către structurile sectorului privat;

9. Digitalizarea accesului la serviciile oferite șomerilor de ANOFM și identificarea soluțiilor de majorare a bugetului alocat pentru serviciile active de ocupare a șomerilor.

2. Consolidarea parteneriatului social

Un element important în realizarea dezvoltării societății este menținerea și favorizarea dialogului și parteneriatului social în procesul de elaborare și promovare a proiectelor de documente care vizează domeniul social-economic, al muncii, precum și alte aspecte care se referă la viața oamenilor muncii și a populației în general. Scopul principal al dialogului și parteneriatului social este de a atinge un consens larg al părților care sînt vizate de politicile promovate, precum și de a evita situațiile conflictuale și de tensiune socială. Propunem ca în domeniul dat de referință să fie realizate următoarele obiective:

1. Reformarea structurii Guvernului prin divizarea unor ministere care includ domenii complexe de activitate (de exemplu: Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării) sau domenii de activitate care au abordări contrare în realizarea activității (de exemplu: Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului) ș.a.;

2. Instituirea Ministerului Muncii și Protecție Sociale în vederea asigurării consolidării activității de administrare a muncii în conformitate cu Convenția OIM nr. 150 privind administrația muncii;

3. Promovarea parteneriatului social, negocierilor colective, încheierii convențiilor colective și contractelor colective de muncă, participării reprezentanților salariaților la procesul decizional la toate nivelurile;

4. Dezvoltarea capacității Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective și, în special, a Secretariatului acesteia în ceea ce privește examinarea și avizarea proiectelor de acte normative din domeniile muncii și social-economic;

5. Întărirea rolului partenerilor sociali și al Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor în problemele care țin de domeniul muncii și cel social-economic;

6. Perfecționarea Legii nr. 245-XVI din 21 iulie 2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial în vederea asigurării rotației exercitării de către reprezentanții părților a funcției de președinte al Comisiei naționale;

7. Eficientizarea funcționării comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel ramural;

8. Instruirea în materie de parteneriat social prin aprobarea unui curriculum și promovarea modului „Parteneriatul social” în instituțiile de învățământ.

3. Combaterea pandemiei Covid-19 și relansare economică

Pandemia Covid-19 a avut un impact fără precedent asupra economiei naționale. Prevenirea îmbolnăvirilor și atenuarea consecințelor urmează a fi direcții de acțiuni prioritare, care să contribuie la relansarea economiei și coeziune socială. Intensificarea procesului de vaccinare, concomitent cu implementarea unor măsuri de susținere a populației și întreprinderilor afectate de consecințele crizei pandemice, va contribui la reactivarea activității economice. Prin urmare, este necesar de a implementa următoarele măsuri:

1. Elaborarea și adoptarea, în regim de urgență, a unor mecanisme eficiente de protecție social-economică a populației și de relansare economică pentru atenuarea consecințelor pandemiei Covid-19;

2. Intensificarea procesului de vaccinare contra Covid-19 și asigurarea accesului liber și gratuit a populației țării la vaccinuri sigure și inofensive, precum și achiziționarea vaccinurilor de la diferiți producători autorizați, în funcție de solicitările populației;

3. Modificarea legislației în vederea acordării facilităților și stimulentele salariaților care se vaccinează contra Covid-19;

4. Lărgirea listei de medicamente compensate aferente tratamentului Covid-19 la domiciliu și reabilitării în condiții de domiciliu post-Covid;

5. Aplicarea unui mecanism de susținere directă a lucrătorilor în cazul în care și-au pierdut sursele de venit prin subvenționarea plății salariilor în caz de suspendare a activității, șomaj tehnic/staționare în mărime de cel puțin al cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real;

6. Elaborarea unui mecanism de susținere a familiilor cu copii minori în caz de închidere a instituțiilor de învățământ sau desfășurării procesului educațional fără prezență fizică;

7. Acordarea biletelor pentru reabilitarea medicală în instituțiile balneosanatoriale în mod prioritar persoanelor care au suferit de pe urma infectării cu Covid-19 (altele decât pneumofibroză);

8. Acordarea unor vouchere/tichete populației afectate de pandemie care să fie utilizate pentru procurarea produselor alimentare autohtone, astfel stimulând consumul intern și susținând producătorii autohtoni.

4. Garantarea veniturilor care asigură un trai decent salariaților

Veniturile salariale constituie principala sursă de venit a populației, iar menținerea unui nivel adecvat al salarizării este indispensabilă pentru asigurarea unui trai decent și contribuirea la revenirea cetățenilor moldoveni în țară. Cu regret, pandemia a afectat drastic salariații din țară și membrii familiilor acestora, mai cu seamă a celor cu responsabilități familiale, fapt ce a condus la înrăutățirea situației social-economice din țară. În acest context, este necesar să fie întreprinse măsuri care ar contribui la asigurarea unui trai decent al populației, prin:

1. Stabilirea unui salariu minim unic pe țară la nivel de 50-60 la sută din salariul mediu pe economie, în conformitate cu recomandările Cartei sociale europene revizuite care să asigure respectarea principiului remunerare egală pentru muncă de valoare egală, inclusiv între femei și bărbați (la moment avem salariul minim pe țară de 1000 de lei, cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real de 2935 de lei, salariul minim în domeniul sănătății de 2470 de lei, valori de referință în sistemul unitar de salarizare de la 1300 de lei pînă la 2600 de lei);

2. Continuarea perfecționării și îmbunătățirii prevederilor Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, inclusiv prin stabilirea unei singure valori de referință pentru salariile angajaților din sectorul bugetar (2200 de lei), concomitent cu implementarea unor coeficienți de complexitate pentru unele categorii de salariați), asigurarea creșterii continue a salariilor angajaților din sectorul bugetar și alocarea surselor financiare pentru implementarea măsurilor prevăzute de legislație;

3. Realizarea angajamentelor privind sporirea motivării muncii personalului medical și nemedical finanțat din fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală;

4. Alocarea mijloacelor financiare pentru acordarea premiului anual pentru rezultatele activității în anii 2020 și 2021 pentru salariații din sectorul bugetar și introducerea plății ajutorului material;

5. Creșterea nivelului de trai al populației prin majorarea continuă a salariilor în ramurile economiei naționale, precum și lichidarea/neadmiterea acumulării restanțelor la plata salariilor (întreprinderile stat - Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și altele);

6. Asigurarea majorării continue a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real al economiei în vederea sporirii veniturilor salariale ale lucrătorilor și perfecționarea stabilirii acestui quantum prin negocieri colective la nivel național;

7. Modificarea Legii cu privire la minimul de existență în vederea stabilirii utilizării obligatorii a acestui indicator la stabilirea garanțiilor minime ce determină nivelul de trai (salariul minim, pensia minimă, bursele studenților, indemnizațiilor etc.).

8. Majorarea sistematică a scutirilor de la impozitul pe venit a persoanelor fizice, stabilirea scutirii acordate pentru persoanele întreținute la nivelul scutirii personale și restabilirea acordării scutirii acordate pentru soț/soție;

9. Deducerea cotizației de membru de sindicat de la impozitul pe venit în vederea evitării dublei impozitări a mijloacelor bănești utilizate de sindicate și asigurării egalității în drepturi a sindicatelor și patronatelor;

10. Includerea în categoria surselor de venit neimpozabile a ajutorului material, în expresie bănească sau naturală, acordat pe parcursul anului de către angajator angajatului sau fostului angajat la locul de muncă de bază;

11. Modificarea legislației în vigoare în vederea reținerii contribuției de asigurări sociale din indemnizația de eliberare din serviciu achitată în conformitate cu prevederile art. 186 din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003 și utilizarea sumelor și perioadelor respective la stabilirea pensiilor;

12. Stabilirea excepției pentru unitățile din domeniul agriculturii la deducerea cheltuielilor pentru hrana organizată a salariaților, ce ține de condiția de acordare a unui „salariu mediu lunar brut egal sau mai mare de $\frac{3}{4}$ din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru fiecare an”;

13. Revenirea la scutirea tichetelor de masă de plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat, fapt care ar încuraja întreprinderile să contribuie la alimentarea salariaților lor;

14. Revenirea la acordarea facilității care vizează dreptul la o reducere cu 15% a sumei impozitului pe bunurile imobiliare pentru contribuabilii care achită suma integrală a impozitului pentru anul fiscal în curs, anterior datei limită stabilită de legislație;

15. Perfectarea legislației în vederea asigurării transparentizării salariilor, respectării principului „salariul egal pentru muncă de valoare egală”, precum și excluderii decalajului dintre nivelul de remunerare a femeilor și bărbaților.

5. Asigurarea securității sociale pentru populație

Unul dintre obiectivele de bază ale statului constă în garantarea unei protecții sociale persoanelor în legătură cu producerea unor riscuri care afectează calitatea vieții populației. Distribuirea echitabilă a prestațiilor va contribui la consolidarea societății și asigurarea bunăstării populației. Asigurarea credibilității, atractivității și sustenabilității sistemelor de securitate socială va contribui la consolidarea bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală. În acest sens este necesar:

1. Crearea fondurilor de asigurări sociale de stat pe tipuri de riscuri sociale asigurate;
2. Acordarea din bugetul de stat a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vârstei de 2 ani nu doar pentru persoanele neasigurate dar și cele asigurate, în scopul asigurării unui tratament egal și echitabil a beneficiarilor indemnizațiilor acordate familiilor pentru copii. Astfel, persoanele angajate vor beneficia de prestații atît din bugetul de stat, cît și din bugetul asigurărilor sociale corelativ veniturilor asigurate;
3. Instituirea mecanismului de indexare anuală a indemnizațiilor stabilite pentru creșterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, în funcție de rata inflației;
4. Stabilirea pensiei minime la nivelul minimului de existență, cu alocarea mijloacelor financiare suplimentare de la bugetul de stat pentru acoperirea diferenței pînă la pensia minimă;
5. Instituirea pensiei de bază, achitate de la bugetul de stat, pentru toate persoanele de vîrstă pensionară;
6. Perfecționarea mecanismului de indexare a pensiilor și altor prestații sociale;
7. Restabilirea dreptului la pensia anticipată (ieșirea la pensie cu 3 ani anterior vîrstei de pensionare standard) atît pentru bărbați, cît și pentru femei;
8. Elaborarea și promovarea unui proiect de lege prin care să fie diminuată vîrsta și stagiul necesar de pensionare pentru limită de vîrstă pentru lucrătorii care activează în condiții de risc sporit pentru sănătate (de exemplu: personalul medical, alte categorii de lucrători aflați în prima linie de combatere a pandemiei Covid-19);
9. Stabilirea unui mecanism de susținere a persoanelor care și-au stabilit pensia în anii 1999-2001 și nu au beneficiat de valorizare;
10. Perfecționarea mecanismului de recalculare a pensiilor pentru pensionarii care continuă să activeze în cîmpul muncii și comprimarea termenelor, prevăzute de

Legea privind sistemul public de pensii nr. 156/1998, pentru reexaminarea pensiilor pentru limită de vîrstă, stabilite pînă la 1 ianuarie 2019, pentru beneficiarii care au realizat stagiul de cotizare după stabilirea pensiei;

11. Modificarea legislației în vigoare în vederea introducerii dreptului la pensionare anticipată pentru ambii părinți în familiile cărora s-au născut și au fost educați, pînă la vîrsta de 8 ani, 5 și mai mulți copii, concomitent cu reducerea stagiului total necesar;

12. Extinderea tuturor tipurilor de prestații sociale asigurate (ajutor de șomaj, indemnizație pentru îngrijirea copilului, incapacitate temporară de muncă ș.a.) pentru persoanele asigurate cu contract individual de asigurări sociale;

13. Perfecționarea mecanismului de acordare a biletelor pentru tratamentul balneosanatorial al salariaților;

14. Majorarea transferurilor de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală;

15. Personalizarea unei părți din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală;

16. Implementarea examenelor medicale profilactice periodice din sursele Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru salariații din economia națională în vederea depistării precoce a maladiilor și prevenirea agravării stării de sănătate a populației;

17. Elaborarea, implementarea și îmbunătățirea mecanismelor de digitalizare a sistemului medical (rețete electronice, certificate electronice etc.);

18. Intensificarea procesului de deschidere a grupelor de creșă și modernizarea instituțiilor de educație timpurie, inclusiv prin instituirea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor în cadrul parteneriatelor public-private în acest domeniu;

19. Modificarea legislației în vederea stabilirii mecanismelor de stimulare a angajaților cu responsabilități familiale;

20. Alocarea din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală a mijloacelor financiare pentru măsuri de profilaxie a maladiilor salariaților;

21. Alocarea mijloacelor financiare pentru tratamentul balneosanatorial a persoanelor asigurate;

22. Alocarea mijloacelor financiare pentru odihna de vară a copiilor și adolescenților.

6. În domeniul dreptului muncii

Dreptul la muncă constituie un drept fundamental al omului.

Asigurarea respectării acestui drept fundamental, precum și a principiilor de bază ale reglementării raporturilor de muncă și ale legislației cu privire la sindicate,

statuate de actele internaționale și Constituția Republicii Moldova, cum ar fi: libertatea muncii; interzicerea muncii forțate și a discriminării în domeniul raporturilor de muncă; egalitatea în drepturi și posibilități a salariaților; asigurarea dreptului salariaților la asociere în sindicat; îmbinarea reglementării de stat și a reglementării contractuale a raporturilor de muncă; stabilirea garanțiilor de stat pentru asigurarea drepturilor salariaților și exercitarea controlului asupra respectării lor; asigurarea dreptului salariaților la apărarea intereselor de muncă; asigurarea dreptului la soluționarea litigiilor individuale de muncă și conflictelor colective de muncă, precum și dreptul la grevă, face parte din angajamentele indispensabile pentru activitatea oricărui Guvern.

În acest context, se propune atingerea acestor scopuri, pentru realizarea dreptului muncii, prin:

1. Continuarea, în format tripartit, a procesului de perfecționare a Codul muncii și de racordare a acestuia la standardele internaționale în domeniul muncii (Directivile UE, Convențiile Organizației Internaționale a Muncii etc.);

2. Crearea mecanismelor extrajudiciare de soluționare a litigiilor individuale de muncă;

3. Înstituirea completelor de judecată specializate în domeniul dreptului muncii;

4. Inițierea procedurilor privind ratificarea de noi standarde internaționale în domeniul muncii (Convențiile OIM nr. 102, 149, 168, 173, 177 și altele) în vederea perfecționării legislației naționale, precum și a sporirii drepturilor și garanțiilor în domeniul muncii și protecției sociale;

5. Înstituirea fondului de garantare a creanțelor salariale în cazul insolvenței angajatorului;

6. Implementarea la nivel de țară a Registrului electronic al salariaților din Republica Moldova (urmare a anulării carnetelor de muncă);

7. Excluderea taxei pentru înregistrarea de stat a organizației sindicale pentru obținerea statutului de persoană juridică;

8. Inițierea procedurii de perfecționare a legislației contravenționale în vederea stabilirii sancțiunilor (contravenționale), în măsura în care să descurajeze încălcarea legislației cu privire la sindicate sau împiedicarea exercitării drepturilor sindicale garantate de legislație, de statutele lor, de convențiile colective și contractele colective de muncă;

9. Promovarea și implementarea sistematizării și unificării practicii judiciare la examinarea litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă;

10. Promovarea elaborării unui comentariu oficial la Codul muncii;

11. Evaluarea implementării și respectării standardelor internaționale în domeniul muncii la care Republica Moldova este parte, în scopul eficientizării aplicării prevederilor acestora.

7. În domeniul securității și sănătății în muncă

Sănătatea angajaților este una dintre problemele prioritare și o componentă importantă a potențialului forței de muncă. Modul în care se realizează organizarea

muncii, avînd în vedere sănătatea și securitatea muncii, sprijină obținerea unor condiții de muncă decente și maximizează capacitatea de muncă a lucrătorilor. În acest context, se propune:

1. Ajustarea legislației cu privire la securitatea și sănătatea în muncă la Directivele Uniunii Europene și Convențiile Organizației Internaționale a Muncii;
2. Revizuirea cadrului normativ existent în domeniul inspecției muncii pentru a asigura conformitatea cu prevederile actelor internaționale ratificate de Republica Moldova (Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 81 privind inspecția muncii în industrie și comerț și Convenția OIM nr. 129 privind inspecția muncii în agricultură);
3. Elaborarea politicii naționale de securitate și sănătate în muncă și planului de acțiuni aferent;
4. Consolidarea capacității de securitate și sănătate în muncă prin crearea unei subdiviziuni interne separate cu responsabilități distincte în domeniul de referință în cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (personal cu cunoștințe speciale în domeniul securității și sănătății în muncă);
5. Modificarea Legii securității și sănătății în muncă cu introducerea obligativității angajatorului de a constitui, organiza și de a finanța activitatea Comitetului pentru securitate și sănătate în muncă;
6. Examinarea, periodic, la ședințele Guvernului, a situației privind domeniul securității și sănătății în muncă;
7. Racordarea legislației naționale în conformitate cu prevederile Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 161 privind serviciile de sănătate ocupațională;
8. Aprobarea unei proceduri de acreditare a serviciilor externe de protecție și prevenire, conform art. 11 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10 iulie 2008.